

Ястремський М.С., студент, Антоненко В.М., к.е.н., доц.
ДВНЗ «Донецький національний технічний університет», м. Дрогобич

ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

На соціально-економічний розвиток країн впливає велика кількість економічних чинників, серед яких оподаткування має найбільш важливе значення. Фіскальна система кожної держави відіграє важливу роль у забезпеченні її економічного зростання, формує фінансове забезпечення для суспільного правопорядку, культурного розвитку країни, захисту територіальної цілісності, вирішення великої низки інших соціально-економічних питань.

На жаль, на даний момент Україна, у порівнянні з європейськими сусідами, посідає низькі позиції за великою кількістю показників життєдіяльності. Значний негативний вплив у цьому сенсі відіграє саме недосконалість вітчизняного механізму оподаткування [1]. В цьому плані для держави основним завданням має бути покращення фіскальної системи для того, аби створити сприятливе податкове середовище. Уряд кожної країни будує свій власний податковий механізм з офіційно затвердженими структурою податкових пільг, базою, об'єктом і відрахуваннями.

Згідно з Податковим кодексом України [2], що є базою податкового законодавства України, стягуються прямі і непрямі податки та обов'язкові платежі з юридичних і фізичних осіб.

Важливим обов'язковим платежем в Україні є податок на доходи фізичних осіб, котрий утворює бюджетні надходження, перерозподіляючи їх між державою та населенням. Чисельність громадян, які його сплачують, найбільша. В реаліях сьогодення, в яких перебуває Україна, важливим є питання пошуку шляхів удосконалення національної фіскальної політики щодо оподаткування доходів фізичних осіб.

Перш за все, вимагають вирішення певні проблеми, пов'язані з тим, що: деякі громадяни уникають сплати податків і зборів: спостерігається економічна нестабільність в умовах високого рівня тінізації доходів, а також суттєвий розрив рівнів доходів між різними верствами населення в країні.

Проблеми оподаткування бізнесу досліджують багато вітчизняних і зарубіжних вчених: Д. Кірбі, М. Кассон, Дж. Рейд, А. Базо, А. Гальчинський, М. Кучерявенко, О. Василик, С. Юрій та інші.

Система оподаткування бізнесу, котра існує в Україні, за сутністю є важкодоступною, складною і малозрозумілою для платників податків. Перш за все, це стосується податку на прибуток. Закон [2] стосовно нього є неконкретним, нечітким, а метод розрахунку оподатковуваного прибутку, який ним передбачений доволі часто дисонує із розрахунком прибутку в бухгалтерському обліку.

Держава та місцеві органи влади визначають види податків, їх платників, ставку, порядок розрахунку, сплати та об'єкти оподаткування.

Сучасна система податків і податкових платежів має такі ознаки: економічний зміст об'єкта оподаткування; форма оподаткування; рівень державних структур, які встановлюють податки; напрямок використання.

На прибуток як об'єкт оподаткування регулюючий вплив чинить ставка податку на прибуток та порядок визначення оподатковуваного прибутку.

Пропонуємо розглянути метод, за допомогою якого можна удосконалити податкову систему. Його ідея полягає в наступному: податок на прибуток залишається зі ставкою у 18%, проте для кожного платника у часі ця ставка регресивно зменшується відповідно до зростання оподатковуваного. Регресивна залежність податкової ставки від оподатковуваного прибутку може бути такою (формула 1):

$$(\text{Спр})_t = (\text{Спр})_{t-1} * \left(1 - \frac{\Pi_t}{\Pi_{t-1}} * K_r\right), \quad (1)$$

де Спр – ставка податку на прибуток;

t, t-1 – звітний і попередній податкові періоди;

П – оподатковуваний прибуток;

K_g – коефіцієнт гальмування зміни ставки відносно темпу росту прибутку, регулюється державою, $0 \leq K_g \leq 1,0$, якщо $P_t < P_{t-1}$ або $P_{t-1} \leq 0$, $K_g = 0$.

Для того, щоб відновити справедливість в оподаткуванні фізичних осіб, варто задіяти механізм прямого оподаткування їх доходів. В Україні це податок на доходи фізичних осіб, який зараз стягується за пропорційною ставкою 18%.

Варто змінити підходи до прямого оподаткування доходів фізичних осіб, а саме перейти до прогресивного їх оподаткування.

Недовіра які є у суспільстві, пов'язана із негативним українським досвідом застосування прогресії щодо прибуткового податку з громадян, який діяв в Україні у період від 1992 року до 2004 року.

Наразі ситуація вимагає повернення до відновлення справедливості в оподаткуванні доходів фізичних осіб. Для недопущення колишніх негативних проявів необхідно при формуванні такої прогресії обережно ставитися до збільшення ставок, пригальмовуючи їх зростання, а неоподатковуваний розмір доходів визначити на рівні прожиткового мінімуму [3].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Букреєва Д. С. Удосконалення механізму розвитку малого бізнесу в Україні: податково-інтеграційний аспект. *Економічний простір*. 2020. № 109. с. 85-97. URL: <https://ir.nmu.org.ua/handle/123456789/148424> (дата звернення 01.03.2025).

2. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 №2755-VI станом на 25.01.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.

3. Антоненко В., Ляшок Я., Попова О., Катранжи Л., Ляшок Н. Управління податками в контексті забезпечення ефективності, дієвості та справедливості: перспективи реформування оподаткування в Україні. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2024, Том 2(55), с. 107-129. URL: The Prospects for Reforming the State Fiscal Policy-ProQuest.